

In de zomer van '65 (de serie *De Bezetting* was achter de rug) diende ik nieuwe voorstellen in 'met betrekking tot de hoofdindeling van het werk en van de nog te verrichten werkzaamheden'. In de geschiedenis van bezet Nederland zag ik de April–Meistakingen van '43 en 'de zomer van '44, wellicht juni', toen als duidelijke caesuren – Suriname en de Nederlandse Antillen wilde ik behandelen in het aan 'het beleid van de Nederlandse regering te wijden deel' en over Indië wilde ik 'een apart deel' schrijven. Zo kwam ik tot zes 'delen', nu inderdaad gedacht als zes boeken:

Deel 1. Het koninkrijk tussen de twee wereldoorlogen ('200 bladzijden'); de neutraliteitsperiode ('150 bladzijden'); de Duitse invasie ('200 bladzijden').

Delen 2 en 3. Bezet Nederland van mei '40 tot de April–Meistakingen van '43.

Deel 4. Bezet Nederland van de April–Meistakingen van '43 tot in de zomer van '44; de sociaal-economische geschiedenis van bezet Nederland; gevangenen en gedeporteerden; de regering in Londen met inbegrip van Suriname en de Nederlandse Antillen.

Deel 5. 'Het laatste bezettingsjaar'.

Deel 6. Nederlands-Indië 'tot aan de capitulatie van Japan', 'Slotbeschouwing'.

Ik schatte toen de omvang van die zes delen op tezamen 3 000 à 4 000 pagina's en het leek mij 'van groot belang dat [het] eerste deel zo spoedig mogelijk verschijnt.'

In februari '67 legde ik aan het bestuur, de adviseurs en de wetenschappelijke staf van het instituut een uitgewerkte indeling van het bedoelde deel I voor ('met name wat de neutraliteitsperiode en de Meidagen van 1940 betrof, was het alsof het uitgebreide aantekeningenmateriaal zich haast vanzelf in een logische volgorde schikte'). Ik dacht dat ik de bedoelde zes delen in ongeveer zes jaar zou kunnen schrijven, schatte de periode van voortgezette bronnenstudie voor de delen 2 t.e.m. 5 op drie tot vier en voor deel 6 op één tot twee jaar en dacht dus dat, 'als zich geen ernstige tegenslag van welke aard ook voordoet, het gehele werk omstreeks 1980 voltooid zal zijn.'²

In diezelfde maand februari '67 begon ik, zoals al vermeld, 'deel I' te schrijven.³ Het eerste onderdeel, 'het koninkrijk tussen de twee wereld-

¹ Bijlage bij kwartaalverslag 1965, III. ² Kwartaalverslag 1967 I, p. 15, 17. ³ In de loop van dat jaar kwam ik tot de overtuiging dat het Geschiedwerk niet geïllustreerd